

Wat Christenen van vandaag moeten weten over het Griekse Nieuwe Testament

Door: G.W. Anderson, Editorial Manager, Trinitarian Bible Society
Vertaald in het Nederlands door: R. Brinkman, Internet Bijbel Cursus

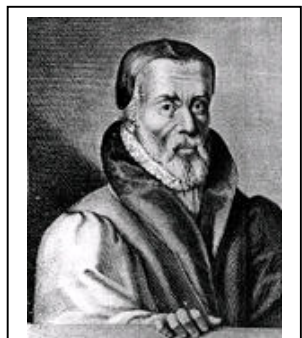
1 Inleiding

In de afgelopen jaren is er veel verwarring geweest over de moderne vertalingen en edities van het Griekse Nieuwe Testament. Sommige mensen hebben beweringen gedaan over het Griekse Nieuwe Testament zonder te beschikken over informatie of feiten die hun claims ondersteunen. Velen claimen dat hun vertaling beter dan de Authorised Version ¹⁾ is, omdat de Authorised Version en de onderliggende Griekse 'Textus Receptus' variaties en extra tekst kent. Anderen claimen dat de Griekse tekst van het Nieuwe Testament niet belangrijk is omdat hun favoriete vertaling beter is dan welke Griekse tekst ook. Weer anderen zeggen dat de Griekse tekst niet belangrijk is omdat de meeste mensen het Grieks uit het Nieuw Testamentische tijdperk toch niet kunnen lezen. Echter, de Griekse tekst waarop een vertaling is gebaseerd heeft zowel een impact op hoe de Christen in godsdienstige zin de Schrift leest alsmede hoe het getuigenis van het Woord van God omtrent de reddende genade van Christus wordt verkondigd. Het is [daarom] noodzakelijk dat de gelovigen van nu het belang onderkennen van de traditionele Griekse tekst in hun leven als Christen.

2 De traditionele tekst

Om te beginnen is het van belang te weten wat wordt bedoeld met de term 'traditionele tekst'. Gedurende de 1^e eeuw na de opstanding van Christus "hebben mensen van Godswege gesproken" ² Petrus 1:21. Het resultaat was een verzameling van brieven en boeken, geschreven in het *Koine* Grieks (de originele handschriften). Deze brieven en boeken werden gekopieerd en doorgegeven in de navolgende eeuwen. Zo werden ze over de hele wereld gedistribueerd. Deze kopieën vormen samen de manuscripten van het Nieuwe Testament. Meer dan 5.000 van deze Griekse manuscripten zijn tot op de dag van vandaag beschikbaar. Deze grote verzameling van Griekse manuscripten vormen wat we vandaag noemen de 'Byzantijnse tekstuele traditie'. Byzantijns omdat ze vanuit de gehele Grieks-sprekende wereld van die tijd komen. Deze Byzantijnse teksten vormen samen de 'traditionele tekst' van het Nieuwe Testament. De beste, gedrukte, weergave van deze Byzantijnse tekst is de 'Textus Receptus' (of: ontvangen tekst). Naast deze manuscripten beschikken we tevens over vele werken van de vroege kerkvaders die citeren uit de manuscripten. John Burgon ²⁾ heeft met zijn onderzoekswerk vastgesteld dat de tekst welke vele kerkvaders gebruikten dezelfde is als de tekst die wij nu kennen als 'de Byzantijnse tekst'.

De Textus Receptus is samengesteld op basis van een aantal Byzantijnse manuscripten door een groot aantal redacteurs uit begin 1500. Er zijn edities van redacteurs als Erasmus, Stephens, Beza, de Elzevirs, Mill en Scrivener ³⁾. Deze edities hebben kleine onderlinge verschillen maar worden beschouwd als dezelfde basis-tekst. Bepaalde edities waren erg populair in verschillende landen en vormden de basis van de diverse vertalingen van het Nieuwe Testament. De Textus Receptus, zoals deze edities later bekend werden, was de tekst waarop Tyndale zijn vertaling baseerde alsmede de vertalers van de King James en vele andere vertalingen uit de tijd van de Reformatie (zoals bijvoorbeeld de Staten Vertaling, R.B).

William Tyndale, hij vertaalde het Nieuwe Testament in het Engels in 1525.

¹ De King James (AV) vertaling, welke dezelfde Griekse grondtekst heeft als de Staten Vertaling. De Staten Vertaling wordt als gelijkwaardig beschouwd aan de KJV. Voor AV kan dus ook gelezen worden: Staten Vertaling.

² Engelse Bijbelgeleerde (August 21, 1813 - August 4, 1888)

³ De "Scrivener"-editie van het Trinitarian Bible Society is ook de grondslag voor de Herziene Staten Vertaling, zie de website: <http://www.herzienestatenvertaling.nl/> voor meer informatie.

3 De kritische edities

Tijdens de 19^e en 20^e eeuw kwamen er nieuwe vormen van het Griekse Nieuwe Testament naar voren en zij zijn de basis voor de meeste moderne vertalingen van het Nieuwe Testament. Deze kritische edities, zoals zij genoemd worden, verschillen sterk van de traditionele teksten en de daarop gebaseerde vertalingen in die zin dat zij vele woorden, verzen en passages welke in de traditionele tekst voorkomen weglaten.

Een pagina uit de Codex Vaticanus

De moderne versies (*edities*) zijn grotendeels gebaseerd op een Grieks Nieuw Testament welke is samengesteld op basis van **een kleine verzameling** manuscripten van de 4e eeuw en later. Tweé van deze manuscripten, waarvan vele moderne geleerden zeggen dat zij superieur zijn aan de Byzantijnse teksten, zijn de Sinaï-codex en Vaticanus (4e eeuws). Deze zijn afgeleid van een teksttype welke we kennen als de ‘Alexandrijnse’ (omdat het zijn oorsprong kent in Egypte); deze tekst werd door Westcott en Hort ⁴) als de ‘neutrale tekst’ gepresenteerd. Deze twee manuscripten vormen de basis van de kritische edities van het Griekse Nieuwe Testament welke sinds de 19^e eeuw wijdverspreid is. De laatste jaren zijn er pogingen gedaan om deze tekst te verbeteren door er een ‘eclectische tekst’ (= het beste uitkiezend) van te maken d.w.z. deze te verbeteren door er vele andere manuscripten mee te vergelijken en de tekst op basis daarvan aan te passen. Het blijft echter een tekst welke is

gebaseerd op deze twee manuscripten, de Sinaï- en Vaticanus- codices.

4 Problemen met de kritische tekst

Er zijn vele problemen met betrekking tot de ontbrekende delen welke dit Griekse Nieuwe Testament kenmerken. Verzen en passages welke gevonden worden in de geschriften van de kerkvaders uit 200-300 na Christus ontbreken in de Alexandrijnse manuscripten welke dateren van 300 tot 400 na Christus. Daarnaast, deze vroege lezingen (*uit 200-300, RB*) worden tevens gevonden vanaf 500 en later. Een voorbeeld hiervan is Marcus 16:9-20; deze passage wordt gevonden in de 2e-eeuwse geschriften van Irenaeus en Hippolytus en is in bijna elk manuscript van het Evangelie van Marcus van 500 tot later te vinden. Het ontbreekt echter in de Alexandrijnse manuscripten, de Sinaï en de Vaticanus ⁵). Dit is slechts één van de vele voorbeelden van dit probleem. Er zijn vele woorden, verzen en passages welke ontbreken in de moderne versies maar wel gevonden worden in de traditionele- of Byzantijnse tekst van het Nieuwe Testament en dus in de Textus Receptus. De kritische tekst verschilt van de Textus Receptus op 5.337 plaatsen volgens sommige berekeningen. In de Vaticanus ontbreken 2.877 woorden in de Evangeliën; in de Sinaïticus ontbreken in de Evangeliën 3.455 woorden. Deze verschillen tussen de Textus Receptus en de kritische tekst zijn een ernstig probleem omdat zij erg belangrijk zijn voor een correcte vertaling en interpretatie van het Nieuwe Testament. In tegenstelling tot de mening van hen die de kritische tekst voorstaan zijn we van mening dat deze ontbrekende gedeelten wel degelijk effect hebben op het geloof van de Christen en de leerstellige opvattingen van de gelovigen (doctrines).

Diverse voorbeelden van leerstellige problemen welke worden veroorzaakt door de weglatingen in de kritische tekst volgen hierna. Dit is absoluut geen uitputtende weergave. De moderne ‘gereconstrueerde’ kritische tekst

- Kent geen verwijzing naar de maagdelijke geboorte in Lukas 2:33 ⁶).
- Heeft de verwijzing naar de Goddelijkheid van Christus in 1 Tim 3:16 weggelaten;
- Heeft de verwijzing naar de Goddelijkheid van Christus in Rom 14:10, 12 weggelaten;
- Heeft de verwijzing naar het bloed van Christus weggelaten in Kol 1:14.

⁴ B.F. Westcott en F.J.A. Hort zijn de samenstellers van de ‘New Testament in the Original Greek’, een tweedelig werk waarin zij ‘afscheid namen’ van de Textus Receptus. Deel 1 bevat de Griekse tekst, deel 2 een lange inleiding van Hort en een Appendix met ‘problempassages’. Hort is van mening dat ‘de eigenvarianten van het Byzantijnse teksttype, de Textus receptus, bij serieus onderzoek niet oorspronkelijk blijken te zijn’ (Wikipedia)

⁵ Reden waarom de NBG deze tussen teksthaken plaatst en de NBV er bij opmerkt ‘In andere handschriften ontbreken deze verzen’. In de SV wordt de tekst wel ‘regulier’ vermeld. R.B.

⁶ De NBV en NBG spreken hier over ‘zijn vader en [zijn] moeder’ terwijl de SV spreekt over ‘Jozef en Zijn moeder’; een wezenlijk verschil, R.B.

Daarnaast is er een fout geïntroduceerd in Markus 1:2 – in dit gedeelte in de kritische tekst wordt **Jesaja** de schrijver van het boek **Maleachi** genoemd ⁷). In een groot aantal plaatsen in het Nieuwe Testament is de naam van Jezus weggelaten in de kritische tekst; zeventig keer is ‘Jezus’ weggelaten en negenentwintig keer is ‘Christus’ weggelaten ⁸).

Een ander groot probleem van de moderne kritische tekst is dat de twee manuscripten waarop deze hoofdzakelijk is gebaseerd, de Sinai en de Vaticanus, alleen al in de Evangelieën onderling meer dan 3.000 verschillen kennen. De ‘Alexandrijnse tekst’ presenteert zichzelf daardoor als een tekst type welke gekarakteriseerd wordt in vele plaatsen door lezingen welke niet gebruikelijk zijn in de manuscripten uit hun eigen traditie. De kritische tekst wordt daarnaast gekarakteriseerd door bewoordingen welke in de originele taal moeilijk, abrupt of zelfs onmogelijk zijn. Het schijnt bij de kritische tekst verder dat hoe eigenaardig of afwijkend de (*afwijkende*) lezing ook is, het ‘zo moet zijn voorgekomen in de originele handschriften’ omdat (zo wordt soms geclaimd) een schriftgeleerde immers nooit een verandering zou maken welke met andere manuscripten conflicteert. Hij zou, in plaats daarvan, een verandering maken om een passage ‘meer leesbaar’ te maken ⁹).

Veel is gezegd over de leeftijd van de Alexandrijnse geschriften als zouden zij erg oud zijn. Dit is waar, maar de nadruk bij de studie van de tekstkritiek ¹⁰) moet niet liggen op de leeftijd van een manuscript maar op hoeveel kopieën het is verwijderd van het origineel. Een manuscript welke gedateerd is als gekopieerd tijdens de 10^e eeuw kan de vijfde in lijn zijn -gerekend vanaf het origineel- terwijl een kopie uit de 3^e eeuw de 100ste in lijn kan zijn gerekend vanaf hetzelfde origineel. Aangezien het moeilijk is vast te stellen wat de lijn van een manuscript is, is het belangrijk vast te stellen dat de leeftijd relatief is in die zin dat je dus kunt beschikken over een corrupte kopie uit de 3^e eeuw en een getrouwe kopie uit de 10^e eeuw.

Een voorbeeld kan dit duidelijker maken. Stel een kopie van een Bijbel zou, in het jaar 3000, worden gevonden welke te dateren zou zijn op 1970. Stel dat deze Bijbel dan het oudste exemplaar zou zijn dat er bestond maar op honderden plaatsen verschilt met de Bijbel welke in het jaar 3000 in gebruik is bij de Christenen. Je kunt je voorstellen dat de wetenschappers -op grond van hun methoden- de deugden, naar aanleiding van de leeftijd, van deze Bijbel zouden ophemelen: het ontwerp en de kwaliteit van de pagina's, de fraaie lay-out en het papier van deze uitgave, hoe de Bijbel ingebonden is, enzovoorts. Maar hun argumentatie kan geen standhouden wanneer, nadat men begonnen is Bijbelvertalingen te maken op grond van dit oude boek, Christenen ontdekken dat deze versie van de Bijbel de Nieuwe Wereld Vertaling van de Jehova's Getuigen is!

5 Bewaard door God

De traditionele tekst van het Nieuwe Testament is in de optiek van de Bijbelgetrouwe gelovigen gelukkig bewaard ¹¹) door God. God heeft in Zijn woord beloofd dat Hij niet alleen Zijn woord zou bewaren voor de komende generaties maar dat Zijn woord voor éeuwig was en Hij het zou bewaren voor corruptie.

- Mattheüs 5:18 zegt “Want voorwaar zeg Ik u: Totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal er niet één jota noch één tittel van de wet voorbijgaan, totdat het alles zal zijn geschied.”
- Jesaja 59:21 zegt “Mij aangaande, dit is Mijn Verbond met hen, zegt de HEERE: Mijn Geest, Die op u is, en Mijn woorden, die Ik in uw mond gelegd heb, die zullen van uw mond niet wijken, noch van de mond van uw zaad, noch van de mond van het zaad van uw zaad, zegt de HEERE, van nu aan tot in eeuwigheid toe.”

⁷ In Markus 1:2 wordt **Maleachi 3:1** geciteerd, maar in de NBG en NBV wordt gezegd: ‘de profeet Jesaja’. Dit is volstrekt onjuist. De SV heeft hier: ‘geschreven is in de profeten’, vergelijk hoe de moderne vertalingen dit vers wel correct aanhalen in Matt 11:10. R.B.

⁸ Zie: "The Great Omission", The Quarterly Record (London, England: The Trinitarian Bible Society, no. 524, July-September 1993)

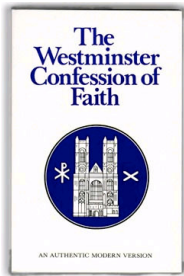
⁹ Hiermee komt de geclaimde ‘betrouwbaarheid’ van de tekst totaal op losse schroeven te staan, aangezien er dan vanuit wordt gegaan dat er *interpretatie* is ingeslopen. R.B.

¹⁰ Let op! Hiermee wordt de zogenaamde ‘lagere tekstkritiek’ bedoeld, dat is: het vergelijken van manuscripten e.d., en niet de inhoudelijke *schrift*-kritiek. R.B.

¹¹ Het oorspronkelijke artikel spreekt over ‘Providential preservation’. Letterlijk vertaald is dit: “fortuinlijk behouden” oftewel, volgens de Dikke van Dale, “door stom geluk bewaard”. De vertaler is van mening dat deze woordkeuze niet de bedoeling van de schrijver kan zijn geweest en heeft daarom gekozen voor ‘gelukkig bewaard’.

- Johannes 10:35 zegt “en de Schrift niet kan gebroken worden”.

Deze verzen tonen aan dat God zijn Kerk niet eeuwenlang zonder een betrouwbare kopie van Zijn woord zou laten, maar dat Zijn kinderen door de eeuwen heen getrouw kopieën hebben gemaakt van de oorspronkelijke handschriften. De kerk heeft, wereldwijd, de traditionele tekst in al zijn variaties gebruikt en God heeft deze geschikt geacht om met de talloze kopieën hiervan vele generaties te redden door dit proces van bewaren middels kopiëren van de teksten. Deze leerstelling is daarom ook opgenomen in de Westminster Confession of Faith, hoofdstuk 1, paragraaf VIII:

“Het Oude Testament in het Hebreeuws, welke de oorspronkelijke taal was van het Volk van God vanouds, en het Nieuwe Testament in het Grieks, welke op het moment van schrijven de meest algemene taal was welke de volken kenden, zijnde onmiddellijk geïnspireerd door God en alleen door zijn zorg en voorzienigheid puur gehouden door alle eeuwen heen, is daarom authentiek; zo, dat bij alle controverses in geloofszaken, de Kerk zich hierop beroept.”

Deze doctrine van de voorzienige bewaring van de Schriften is totaal vergeten door de moderne tekstkritische geleerden. Velen van hen behandelen het woord van God als elk ander boek dat te onderwerpen zou zijn aan de grillen en wijzigende normen van de moderne wetenschappelijke methoden. Veel van de destructieve vormen van de ‘hogere tekstkritiek’ van de 19^e eeuw zijn voortgekomen door het gebrek aan geloof in de Bijbel als een Goddelijk geïnspireerd boek. De Bijbel heeft de kentekenen van een geïnspireerd boek welke duidelijk kunnen worden waargenomen door de gelovige ogen, maar welke vertrapt worden onder de voeten van mannen die met hun hoofd richting de vernietiging gaan. God heeft echter de mensen die Zijn woord liefhebben en koesteren en de tekenen van inspiratie welke de vroege gelovigen herkenden eveneens herkennen op doen staan. De kopieën van de Schrift welke de eeuwen door doorgegeven zijn representeren zeer wel wat naar de wil van God gebruikt moest worden. Dit betekent niet dat er een speciale editie is van het Griekse Nieuwe Testament, vandaag, die volledig perfect is maar het betekent wel dat het Nieuwe Testament dat wij vandaag kennen in essentie dezelfde is als het Nieuwe Testament die eeuwenlang doorgegeven is door verschillende groepen van gelovigen die de Schrift hebben liefgehad en bewaard.

De bewaring van het Oude Testament is voornamelijk te danken aan de kwaliteit van de schriftgeleerden die het Oude Testament kopieerden in het Hebreeuws. Bij het Nieuwe Testament zien we dit eveneens in de overvloed aan manuscripten welke we vandaag bezitten. Dit is God’s methode geweest om zijn Woord zuiver te bewaren; deze voorzienige bewaring van de tekst zorgt er tevens voor dat geen enkele lokale tekst, zoals die van Alexandrië, Egypte, de dominante tekst kan worden. Liberalisme en ongeloof daagden echter dit proces uit. Het is nooit bewezen dat deze handvol Alexandrijnse manuscripten ooit bekend waren buiten Alexandrië, Egypte. Daarom verwerpen vele gelovigen over de hele wereld de kritische tekst in al haar vormen. De praktische toepassing van de ‘voorzienige bewaring’ is dat de gelovige van vandaag moet kiezen tussen een moderne, gereconstrueerde, tekst gebaseerd op –in essentie- twee manuscripten van rond de 4^e eeuw, welke de goddelijkheid van Christus in vele plaatsen verwijderd heeft en volgens sommigen naar schatting meer dan 200 verzen (overeenkomend met de brieven van Petrus) óf dat hij de tekst kiest welke God door de eeuwen heen gebruikt heeft. Gebruiken we de tekst waaraan God zijn zegen heeft verbonden, en welke de Here Jezus eert en alle glorie geeft, of niet?

De gedrukte edities van het Griekse Nieuwe Testament welke zijn gepubliceerd rond 1500-1600 zijn gemaakt door mannen die begrepen wat de glorie van God betekende en het belang van accurate kopieën van de Bijbel onderkenden. Van de Complutensian Polyglot tot de diverse edities van Erasmus, tot de vier edities van Robert Stephens (waarvan de tekst uit 1550 de meest bekende is en welke de basis was voor wat de Berry Interlinear of het ‘Englishmans Greek New Testament’ genoemd werd) tot het werk van de grote criticus Theodore Beza in zijn vijfdelige werk, tot de edities van de Elzevirs in 1624 en 1633 en uiteindelijk het werk van F.H.A. Scrivener in de jaren 1870 en 1880’s, hebben we wetenschapswerk in de meest getrouwe en voorzichtige houding jegens de manuscripten die een mens zich maar kan indenken.

De traditionele tekst van het Nieuwe Testament was de tekst van de Reformatie. Of het nu het werk was van Erasmus, Stephens, Luther's vertaling, of dat van de erfgenamen van de Reformatie zoals de Westminster Divines¹²⁾ en de vertalers van de Authorised Version (*KJV*), deze tekst is alom gebruikt en gezegend door God.

6 De verantwoordelijkheid van de gelovige vandaag

De tekstcriticus J. Harold Greenlee heeft gezegd: "De tekstkritiek op het Nieuwe Testament is, daarom, de basis van Bijbelse studie, een vereiste voordat men aan ander Bijbels of theologisch werk kan beginnen"¹³⁾. Dit is geen overdrijving van het belang van dit onderwerp. Als gelovigen hebben we in deze tijd de verantwoordelijkheid het Evangelie te prediken, het zuivere Evangelie, het onversneden Evangelie. We hebben het recht en het vóórrecht om de volgende in de lijn te zijn die God's Woord mogen prediken. Elke individuele Christen zal een keuze maken in deze zaak; de vraag: welke tekst is juist? Onmiskkenbaar, deze keuze zal door elke gelovige, bewust of onbewust, gemaakt worden. Deze beslissing wordt gemaakt wanneer de gelovige beslist welke editie (*vertaling*) van de Bijbel hij zal gebruiken om te lezen en te bestuderen. Wanneer de gelovige besluit hiervoor een vertaling te kiezen welke de goddelijkheid van Christus, zijn bloedvergieting en zijn maagdelijke geboorte weglaat, dan is de beslissing genomen om deze fout aan de volgende generaties door te geven. Als, echter, de Christen van vandaag kiest voor een vertaling van het Woord van God welke is vertaald vanuit de traditionele tekst van het Nieuwe Testament, dán is de keuze gemaakt om God te zien blijven werken (door Zijn voorzienigheid) door Zijn Woord in een volledige vorm. Niet alleen in deze generatie maar ook de generaties welke nog zullen komen.

Dit artikel is met vriendelijke toestemming overgenomen van het

Trinitarian Bible Society
Tyndale House
Dorset Road
London
SW19 3NN, England
<http://www.trinitarianbiblesociety.org>

ten behoeve van de Internet Bijbel Cursus, <http://www.internetbijbelcursus.nl> en gerelateerde websites.

Overname van dit artikel is alleen toegestaan na toestemming te hebben gevraagd bij bovenstaande rechthebbenden (2008 © Trinitarian Bible Society).

¹²⁾ De opstellers van de Westminster Confession. R.B.

¹³⁾ J. Harold Greenlee, Introduction to New Testament Textual Criticism (Grand Rapids, MI, USA: William B. Eerdmans Publishing Co., 1964), p. 17.

- A Bibliography In Support of The Traditional Text of the New Testament
- "The Ancient Manuscripts of the New Testament", Quarterly Record London, England: The Trinitarian Bible Society, no. 510, January-March 1990.
- Anderson, G. W. and D. E. A Textual Key to the New Testament. London, England: The Trinitarian Bible Society, 1992.
- "The Authenticity of the Last Twelve Verses of the Gospel according to Mark demonstrated by the evidence of the ancient manuscripts", Article No. 16. London, England: The Trinitarian Bible Society, n.d.
- "The Authorised Version: What today's Christian needs to know about the AV", Article no. 75. London, England: The Trinitarian Bible Society, n.d.
- Burgon, John William. The Causes of Corruption of the Traditional Text of the Holy Gospels. London: George Bell and Sons, 1896.
- The Last Twelve Verses of the Gospel According to S. Mark. Oxford: J. Parker and Co., 1871.
- The Revision Revised. Fort Worth, TX, USA: A. G. Hobbs Publications, 1983.
- The Traditional Text of the Holy Gospels. London: George Bell and Sons, 1896.
- Clark, Gordon H. Logical Criticisms of Textual Criticism. Jefferson, MD. USA: The Trinity Foundation, 1986.
- Dabney, Robert L. "The Doctrinal Various Readings of the New Testament Greek", Discussions of Robert Lewis Dabney, vol. 1. Carlisle, PA, USA: The Banner of Truth Trust, 1967.
- "The Revised Version of the New Testament", Discussions of Robert Lewis Dabney, vol. 1. Carlisle, PA, USA: The Banner of Truth Trust, 1967.
- "The English Bible: Its Origin, Preservation and Blessing", Article no. 101. London, England: The Trinitarian Bible Society, n.d.
- Fuller, David Otis. Counterfeit or Genuine. Grand Rapids, MI, USA: Grand Rapids International Publications, 1978.
- True or False. Grand Rapids, MI, USA: Grand Rapids International Publications, 1983.
- Which Bible? Grand Rapids, MI, USA: Grand Rapids International Publications, 1970.
- "God was Manifest in the Flesh", Article No. 103. London, England: The Trinitarian Bible Society, n.d.
- Hills, Edward Freer. The King James Version Defended. DesMoines, IO, USA: The Christian Research Press, 1984.
- "The New International Version: What today's Christian needs to know about the NIV", Article no. 74. London, England: The Trinitarian Bible Society, n.d.
- The New Testament, The Greek Text Underlying the English Authorised Version of 1611 (Textus Receptus). London, England: The Trinitarian Bible Society, n.d.
- Pickering, Wilbur N. The Identity of the New Testament Text. Nashville, TN, USA: Thomas Nelson Publishers, 1977.
- Scrivener, F. H. A. The Authorised Edition of the English Bible (1611): Its Subsequent Reprints and Modern Representatives. Cambridge, England: The University Press, 1884.
- A Plain Introduction to the Criticism of the New Testament for the Use of Biblical Students, third edition. Cambridge, England: Deighton, Bell and Co., 1883.
- Sturz, Harry A. The Byzantine Text-Type and New Testament Textual Criticism. Nashville, TN, USA: Thomas Nelson Publishers, 1984.
- van Bruggen, Jakob. The Ancient Text of the New Testament. Winnipeg, Ont., Canada: Premier, 1976.
- The Future of the Bible. Nashville, TN, USA: Thomas Nelson Publishers, 1978.
- "What is Wrong With the Modern Versions of the Holy Scriptures?" Article No. 41. London, England: The Trinitarian Bible Society, n.d.
- "Why 1 John 5 vs. 7-8 is in the Bible", Article No. 102. London, England: The Trinitarian Bible Society, n.d.
- Wisse, Frederik, The Profile Method for Classifying and Evaluating Manuscript Evidence. Grand Rapids, MI, USA: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1982.
- "The Word of God Among All Nations: An Introduction to the Society's Principles". London, England: The Trinitarian Bible Society, n.d.